

דור המדינה בספרות

הוויכוח שהתחדש לאחרונה סביב "דור המדינה בספרותנו", לא ישכך במהרה. יותר מדי מלים פסקניות הושלכו אל תוך המערבולת, יותר מדי תביעות "כולה שלי" הועמדו. הדי הוויכוח, שבאו לידי ביטוי בעיתונות הספרותית, אינם אלא קצה הקרחון. המתח האמיתי טמון בשיחות ובוויכוחים, באמירות בין השיטין, שלא הגיעו עדיין לידי גיבוש בכתובים, אם כי מוחשת השפעתם הסמויה.

אין ספק שלא נעשה עדיין הבוחן האמיתי הקובע מה באמת טיבם של סופרי דור המדינה, מה תרומתם, מה הם הניגודים החותכים אותם שתי וערב ומה גרם לעקרותם החברתית?! לא נוכל להיכנס במסגרת זאת לדיון על כל קשת נימוקיו של הוויכוח הזה, מאמר כזה יראה אור באחד הגליונות הקרובים של ה"עתון", כאן נצטמצם בכמה הערות: הטוען שסופרי דור המדינה הם הגורם הבלעדי לתמורה לשונית שחלה בספרותנו בשנות החמישים, מתעלם מן התהליך האבולוציוני לכיוון שפת הדיבור בספרות שהתחיל להתפתח שנים רבות לפני שיהודה עמיחי כתב שורה אחת. סימניו, ולאו דווקא הראשונים נראו כבר ב"ילקוט הרעים". אבל משוררים כמו לובה אלמי, ד. פוגל, נ. שטרן, ג. פומראנץ (זו רשימה חלקית) קדמו גם ל"ילקוט". אם כי הדוגמה הבולטת יותר לשפת שיר שאינה דומה ללשונם של "תלמידי שלונסקי" הוא אבות ישרון.

הטוען ל"אבהות" על "דור המדינה" בספרות ומונה כמה שמות שסדר הופעתם משתנה בהתאם ליחסיו האישיים, מבלי שיטריד עצמו לנמק מדוע פלוני כן זכה להיחשב כ"סופר דור המדינה" ופלמוני לא — מעמיד עצמו במצב בלתי מכובד המעורר עתים גיחוך אף בקרב רעיו.

הדן בתרומתם של סופרי דור המדינה לספרותנו ומתעלם מהע" לאת תימטיקה סוציאלית חדשה כמו "העלויות ההמוניות", ה" מעברות, ילדי מלחמת-העולם-שנייה, התכת, או איהתכת" תרבויות שונות לתרבות אחת — שאולי בה הראשית לתרבות ישראלית חדשה, עושה מה שנקרא — צחוק מהעבודה.

על מסחור התרבות וטרור המחירים

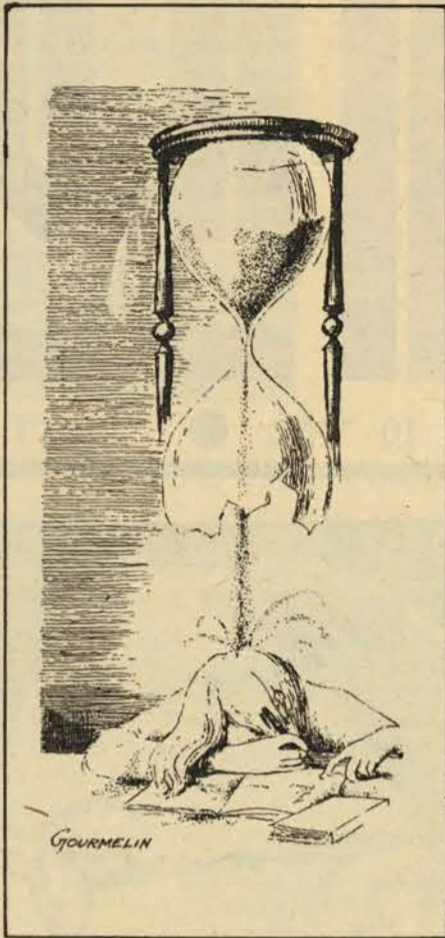
"אני צריך שני עמודי ספרות כדי 'שיחזיקו' ארבעה עמודי פר" סומת. ארבע שנים לא קראתי ספר, נשארתי בחיים, כפי שאתה 'רואה... מלים אלה נאמרו ע"י דמות-מפתח-אדמיניסטרט" טיבית של אחד העתונים הנפוצים ביותר. "לא איכפת לי אם קוראים או לא קוראים את מדורי-הספרות... הוסיף ופרש לדרכו.

במקביל נתקלתי במודעה בעתונות-ערב על "רב-ספר". כמו רב אלוף, או רב בריח, יותר מסתם ספר — רב-ספר. יש בו תקצירים של ששה רבי-מכר. הספרים נבחרו להיכלל ברב ספר הודות להצלחתם המסחרית. ברור מראש לאילו ספרים לא היה כל סיכוי להיכלל ברב ספר זה. והפרסומת עושה את שלה, לאמור: מי שקורא רב ספר אחד, כאילו קרא ששה ספרים שמנים, מעניי פים, ובעיקר "מבזבזים" את זמן הקורא. עליך לחסוך זמן, זמן זה כסף. כסף זה דבר חשוב. בכסף אתה יכול לקנות רב מכר

ולהיחשב כאדם הקורא ספרים. תהיה בעניינים, תהיה מתורבת, תוכל להשיח כאילו קראת ששה ספרים! ועשיו על מחירים.

אני מאמין גדול במסורת ההומנית של האדם הזה: אני מאמין באנשי העבודה המכניסים ספר הביתה, הרוצים שילדיהם ילמדו ויקראו ושיילכו לתיאטרון ולקונצרט. משפחה יהודית אחת אותה אני מכיר כאחד מבניה, ולה אני אסיר תודה עד היום הזה, היתה כזאת.

אנשים אלה עושים מאמצים גדולים, בעיקר עתה, כאשר הספר העברי אינו משוחרר ממיסים והמשכורת אינה משולמת בדולרים, ומע"מ עלה ל-12%. כאשר אדם הרוצה לראות הצגת תיאטרון עליו לשלם 50 ל"י, כאשר מצד אחד המסחור המאפיין את המשטר בו אנו חיים משחית את התרבות ואת השפה, ומאידיך היוקר. ורמת החיים, הזוחלת כבר על גחונה, לא מאפשרים

כמעט לאדם-עובד לרכוש ספר, ללכת לתיאטרון, בא הרב-ספר לחסוך! רק במצב תרבות כזה יש מקום לרב-ספר. לא סתם ספר, רב ספר! בוש ה!

העתון בן שנה

לפני שנה יזם הח"מ בעזרת כמה סופרים (שמעון בלס, אהוד בן עזר, א. יעוז קסט, ששון סומך) כתב עת לספרות ולתרבות

שונה מכל כתבי העת האחרים המופיעים בשנים אלה בארץ בצורה בלתי סדירה. כתב העת הזה, המציין היום שנה לקיומו, הוא כלי ביטוי רעיוני אסתטי החותר לשלושה יעדים: א. ראיית הספרות העברית והיצירות הנכתבות ע"י סופרים יהודים בשפות שונות, — כספרות אחת. ב. חשיפת הדי המתהווה החברתי בבואם לידי ביטוי ספרותי. ג. עקיבה אחר הספרות הערבית בארץ ובאזור, פרסום מתוכה וכתביה עליה. והיעד הנוסף — לשמור על תפיסה ספרותית בלתי משוחדת ולהימנע מלהפך לעוד "קליקה" ספרותית.

היום, כאשר ה"עתון" מסכם את שנתו הראשונה, ניתן לומר, לא בלי סיפוק, שאנו נאמנים ליעדים שהיצבנו לעצמנו.

כתב-העת הזה, לא היה מתקיים אלמלא התמיכה המסיבית לה הוא זוכה מידי פרופריה רחבה של סופרים וקוראים. הק" שיים רבים, התשתית הכלכלית של ה"עתון" עדיין לא מוב" טחת, המינויים עדיין אינם נימנים באלפים, עדיין אין אנו מסוגלים לשלם שכר סופרים, עבודת העריכה והאדמיניסטרציה נעשים עדיין בהתנדבות, אבל אנו קרבים גם לביסוס הכלכלי של ה"עתון".

הגליון הזה

שמחים אנו להגיש את מסתו של שלמה צמח, הרואה אור זו הפעם הראשונה, הדנה באישיותו הספרותית, ההגותית והפולי- טית של ז'בוטינסקי. אנו ערים לעובדה שהנושא שרוי במחלוקת וניתן מקום לכל תגובה הולמת. כתב היד של המסה, שנתגלה בארכיון "גנזים" היה ערוך לדפוס בידי המחבר, אך עצם הימצאות כתב היד הערוך מעיד כאלף עדים שלא הורד לדפוס. בגליונו זה מדפיסים אנו גם שני שירים עלומים של אברהם בן יצחק. שיר אחד בדפוס והאחר בכ"י המופיע בגלופה לצידם של רשימות בן-יצחק על המשוררת רחל. כה"י ברור אך הגלופה בלתי מוצלחת וקשה לקרוא את טקסט השיר; בגליונו הקרוב נחזור ונדפיס את הגלופה ולצידה — הטקסט המופיע.

שלושה מדורים חדשים, שניים מהם יהיו קבועים, כך אני מקווה, נוספו ל"עתון": המדור לאמנות פלסטית המרוכז בידי עזריאל קאופמן, והמדור "צפרא טבא", הכתוב בידי ד. צמיד. ולבסוף חובה נעימה לי להודות להנחלת "גנזים" על החומר המרתק שהעמידה לרשותנו, ולגברת עדה צמח, על נתנית בר-תנה לפרסום המסה של אביה, שלמה צמח.

יעקב בסר

מ. רובננקו

סוכנות ביטוח בע"מ

טל' 29 53 53

תל-אביב רח' אלנבי, מס' 87

בהכנה בהכנה

ספר אקד

מבחר

עם מלאות 20 שנה לקיום בית-ההוצאה

בספר: א. שירים / מקור ותרגום.

ב. דיון כולל על מצבה של השירה הישראלית כיום.

ג. מדור לכסיקאלי.

לכל איש יש שיר-ערש משלו" — שלך תמצא בספר חדש זה! ספר חדש! אנתולוגיה

אונטער יאנקעלעס וויגעלע

(מתחת לעריסתו של יענקל'ה)

מקובצים ונבחרים על-ידי המשוררים

בנימין כץ וברכה קופשטיין

זה עתה יצא לאור ספר שירה, מבחר של מאות שיר-ערש, חלקם במנגינות, פרי יצירתם של 236 משוררי יידיש במאה השנים האחרונות — פניני הספרות היהודית. תופעה יחידה במינה,

מחיר הספר בארץ: 80 ל"י

פארלאג שלום — ת.ד. 2088 תל-אביב

הוצאת ספרים בע"מ, תל-אביב, רח' נחמני 49, טל' 612003

ספרים חדשים

אנטון צ'כוב

רומן עם הקונטרבס

סיפורים

תרגום: ד"ר אלעזר זליקסון

תרזה אור

אודים עשנים

מחזה מחיי היהודים באיטליה

בתחילת הנאציזם

נעמי לבנון

שניים אנשים

שירים לילדים

בלווי רישומים